

היום נלמד בעזרת ה':

עירובין דף עד

✎ יתכן שיש בית שאין לו חצר, אבל אין חצר ללא בית.

לדעת רב אין מבוי נותר בלחי או קורה עד שיהיו בתים וחצרות פתוחים לתוכו (= לפחות שתי חצרות כשבכל חצר יש שני בתים). לדעת שמואל אפילו אם יש במבוי רק בית אחד ללא חצר, וחצר אחת ובה בית אחד. ולדעת רבי יוחנן אפילו אם פתוחה למבוי חורבה מצד אחד וחצר עם בית מצד אחר, משום שחורבה ראויה לדירה, אבל שביל של כרמים שאינו ראוי לדירה, לא.

אמר רב הונא בר חנינא: רבי יוחנן הולך לשיטתו במקום אחר - שבמשנה לקמן (בדף פט). נלמד שרבי שמעון סובר שגגות חצרות וקרפיפות הסמוכות זו לזו מותר לטלטל ללא עירוב מאחת לשניה את הכלים ששבתו בתוכם, אפילו שכל אחת שייכת לבעלים אחרים, כיון שגג חצר וקרפף הם כמו רשות אחת (= רשות שאינה דירה). ואם הכלים שבתו בכניסת שבת בתוך הבית אסור להעבירם מהחצר לקרפף, כיון שהבית והקרפף שתי רשויות הם.

ואמר רב שהלכה כר"ש (= שמותר להוציא כלים ששבתו בחצר זו לחצר אחרת ללא עירוב. ועירוב חצרות עושים כדי להתיר להוציא לחצר את הכלים ששבתו בבית) רק כשלא עירבה כל חצר לעצמה שאז אסור להוציא מהבית לחצר, אבל אם עירבו בני החצרות לעצמם שאז מצויים כלי הבית בחצר (= שהרי מותר להם להוציאם), מודה ר"ש שאסור לטלטל מחצר לחברתה, כיון שאנו חוששים שמא יטעה ויוציא לחצר האחרת את הכלים ששבתו בהתחלה בתוך הבית ואח"כ הוציאום לחצר, והרי אסור לטלטלם לחצר אחרת שלא עירבה עמם.

סיום ההוכחה של רב הונא בר חנינא: ואמר רבי יוחנן שההלכה כר"ש בין עירבו ובין לא עירבו. מוכח שרבי יוחנן סובר שאנו לא גוזרים שמא הוא יוציא לחצר את הכלים ששבתו בבית, וא"כ אף במקרה שפתוחה למבוי חורבה מצד אחד וחצר עם בית מצד

(המשך בדף הבא ↓)

(המשך מדף קודם ↑)

אחר המבוי ביתר בלחי או קורה, ואין אנו חוששים שמא יבוא להוציא את הכלים המונחים בחצר לחורבה דרך המבוי. (= אסור להוציא כלים לחורבה, שהרי היא רשות אחרת. אמנם אף שהחורבה לא השתתפה עם המבוי אין היא אוסרת על בני המבוי, משום שהיא רק ראויה לדירה אבל אין בה דיורים).

אין לנו בעירובין: רבי אלעזר הקשה לשמואל מדבריו עצמו שאמר 'אין לנו בעירובין אלא כלשון משנתינו' כלומר שאין לנו להוסיף היתרים יותר מהמפורש במשנה האומרת 'שהחצרות למבוי כחצר לבתים' ומכאן שאין להתיר מבוי בלחי וקורה אלא דווקא אם יש בו שתי חצרות. הגמרא דנה האם שמואל חזר בו בעקבות כך?

ת"ש דהוא מבואה: מעשה במבוי שהיה גר בו אדם בשם 'איבות בר איהי'. מבוי זה היה פתוח לבית אחד, ולחצר אחת שהיה בה בית אחד, וכן לחצר שהיה בה ביכנ"ס ובו חדר שבו גר שמש ביהכנ"ס. שמואל התיר לאיבות לעשות לחי למבוי ולטלטל בתוכו. כאשר נפטר שמואל בא רב ענן שהיה תלמידו של רב והפיל את הלחי כי סבר שאסור לטלטל במבוי. איבות כמובן התפלא כיצד עשה זאת רב ענן אחרי ששמואל התיר לו.

לכאורה מכאן ששמואל לא חזר בו ולכן התיר לאיבות את המבוי אף שהיתה בו רק חצר אחת שבה בית אחד ובית אחד, וביהכנ"ס אינו נחשב. ואילו רב ענן רב ענן אסר כי סבר כרב.

הגמרא דוחה: יתכן ששמואל חזר בו, אלא שכאן מדובר שמש ביהכנ"ס היה אוכל בבית אחר בעיר וישן ביהכנ"ס. שמואל סבר 'מקום לינה גרים' וא"כ יש כאן שתי חצרות למבוי. לאחר פטירת שמואל השמש הפסיק לישון שם ולכן אסר רב ענן את המבוי. ואילו איבות סובר ש'מקום פיתא (=פת) גרים' ולכן חשב ששמואל התיר את המבוי בלי קשר לשמש, שהרי הוא לא אכל שם ולשיטתו אין ביהכנ"ס נחשב לחצר שגרים בה.

(המשך בדף הבא ↓)

(המשך מדף קודם ↑)

מבוי שצידו אחד עכו"ם וצידו אחד ישראל: מבוי שפתוחים לו מצד אחד חצר שבה מתגורר גוי, ומצד שני חצר שבה יש בית שגר בו ישראל, אלא שישנם ישראלים נוספים שגרים במבנה מצידו השני שאין להם פתח למבוי אלא לרה"ר, ויש חלונות בין בתי הישראלים – אמר רב שאין הישראלים יכולים לערב ביניהם, בשביל להוציא חפצים מביתם למבוי, דרך החלון שבינם לבית ישראל הפתוח למבוי.

גם חצר הבנויה בצורה כזו, רק שבין הבתים משני הצדדים ישנה חצר במקום מבוי – סובר רב שאין מערבין הישראלים כנ"ל.

אביי סבר שטעמו של רב שאסר את העירוב במבוי ובחצר, משום שרוב לשיטתו שאין מבוי נותר עד שיהיו שתי חצרות פתוחות לתוכו (שבכל חצר לפחות בית אחד), וכן אין חצר ניתרת עד שיהיו שתי בתים פתוחים לתוכה – ודירת גוי אינה חשובה דירה. אך למסקנה טעמו של רב, משום שאסרו חכמים לעזור ליהודי יחידי לגור עם גוי בחצר, בכדי שיפחד ויעבור דירה, בשביל שלא ילמד ממעשיו.

